

Podobe fašističnega voditelja Gabrieleja d'Annunzia v Slivju

Kralj je pesnika

Slikar Tone Kralj je v svojih umetninah s protifašistično vsebino poleg Benita Mussolinija večkrat upodobil tudi njegovega duhovnega voditelja Gabrieleja d'Annunzia.

V cerkvi sv. Martina v Slivju, ki jo je poslikal **Tone Kralj**, večkrat najdemo obraze italijanskega pesnika **Gabrieleja d'Annunzia** (1863-1938). Zakaj ravno D'Annunzio? Iredentist dalmatinskega porekla je bil v marsičem ducejev duhovni vodja.

Utemeljitelj fašizma

Primorci so tega fašistično nastrojenega in vase zagledanega poeta bližje spoznali, ko je vodil invazijo na Reko. To mesto je namreč po koncu prve svetovne vojne postalo samostojna država, ki pa jo je z raz-

vpitimi ardití zavzel D'Annunzio, kar bi lahko šteli za prvo italijansko povojno invazijo na ozemlje nekdanje Jugoslavije.

D'Annunzio je na čelu nekaj sto legionarjev 12. septembra 1919 iz Ronk krenil na pohod nad Reko. V spomin na ta dogodek so italijansko ime *Ronchi* preimenovali v *Ronchi dei Legionari*.

D'Annunzio je na Reki, kjer je takrat živelo tudi več kot 2000 Slovencev, in s ka-

tero je bil gospodarsko in upravno povezan del Primorske, ustanovil korporativno državo, širil idejo o nadčloveku, organiziral nacionalistične javne manifestacije v obliki obredov, postavljaj retorična vprašanja publiki in se obdal z drznimi in krutimi črnosrajčniki ardití. Vse to sta prevzela **Benito Mussolini** in kasneje v veliki meri tudi **Adolf Hitler**. Prav vladar Reke naj bi začel tudi prakso ustrahovanja in mučenja s pitjem ricinusos-

Foto: Tino Mamić

Obraz hudiča pod nogami Marijinega kipa v Slivju močno spominja na D'Annunzia

Mussolini (levo) in njegov duhovni voditelj D'Annunzio. Obraz slednjega kaže, koga je imel Kralj v mislih ob ustvarjanju 170 centimetrov visokega Marijinega kipa.

Foto: Tino Mamić

Čeprav je brada za D'Annunzia nenavadno široka, je v italijansko zastavo ovit fašistični pesnik, ki s posmehom gleda na sv. Martina, zgovoren simbol. Levo za D'Annunzijem se skriva Mussolini.

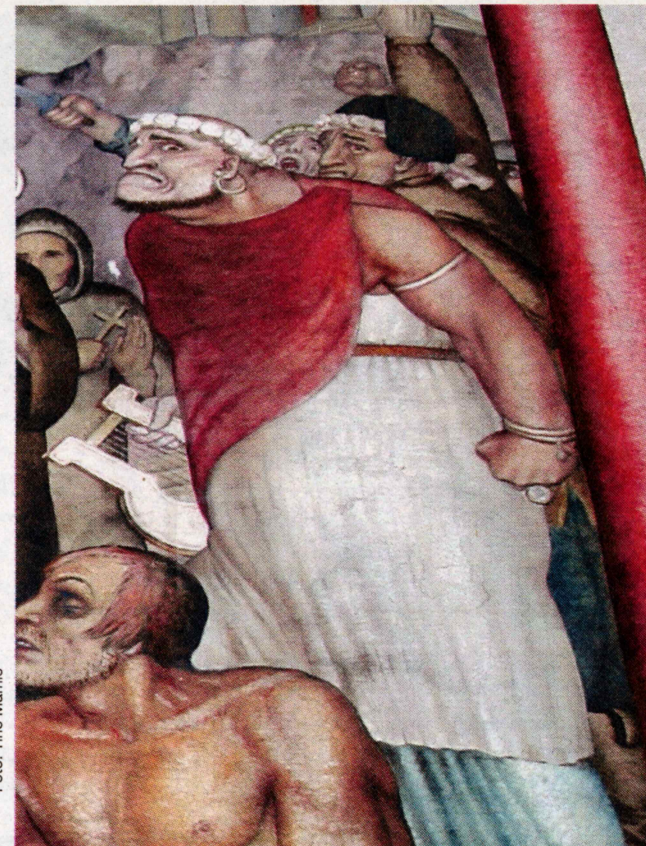

Foto: Tino Mamić

Fašistični politik in pesnik, oblečen v barve italijanske trikolore, ježno gleda proti sv. Martinu

naslikal kot hudiča

vega olja. Nič čudnega torej, da je Kralj v Brkinih, ki so leta 1925 delno pripadli novi škofiji na Reki, tako odločno izrazil svoje mnenje o Mussolinijevem prijatelju.

Srditi poet

Najbolj prepoznavna je podoba pesnika na freski v prezbiteriju, kjer jezno pogleduje proti sv. Martinu. Svetnik v rokah nosi mrtvega mladeniča, ki ga je po

legendi obudil od mrtvih. D'Annunzio je odet v italijansko trikoloro, v roki pa drži liro, kar je v slikarstvu prepoznaven simbol za pesnika. V gruči poganov ob pesniku, ki imajo tudi na drugih Kraljevih slikah velikokrat na glavi fašistične čepice, nekdo proti Martinu grozeče dviga tudi nož.

Na drugi freski iz življenja sv. Martina, kjer ta z mečem reže plašč in ga daje beraču, so umetnostni zgodovinarji

v bradatemu opazovalcu dogodka prepoznali D'Annunzia. Tudi tu je ognjen v italijansko zastavo, ob njem pa se stiska Mussolini. Obraza sta tu razmeroma majhna in zato težje prepoznavna. Kralj je zato poetu naslikal malce širšo brado.

Obe podobi so slovenski umetnostni zgodovinarji prepoznali in opisali. A vase zagledanega in ekscentričnega pesnika, ki je v rimskem parlamentu agitiral za vstop Italije v prvo svetovno vojno, najdemo še na enem mestu.

D'Annunzio kot hudič

V levi stranski kapeli stoji beli kip Device Marije z detetom Jezusom v naravni velikosti. Po zapisu iz Razodetja ali Apokalipse, zadnje knjige Sv. pisma, je Marija namreč z nogo strla kači - simbolu zla - glavo. Ta prizor, ki je zelo pogost v primorskih cerkvah, se ponovi tudi v Slivju. Razlika je le, da se tam namesto kače hudič s kremplji oklepa zemeljske krogle.

Podobno kot v cerkvi v Pevmi pri Gorici, ima hudičev obraz tudi tu človeško podobo. Če jo na računalniku obrnemo pokonci in zraven postavimo fotografijo D'Annunzia v starejših letih, opazimo veliko podobnost. Zdi se, da je Kralj tudi tu naslikal osvajačca Reke.

TINO MAMIĆ

Župnijska cerkev v Slivju z značilnim zvonikom je odprta ves dan. Obdana je s spomeniško zaščitnimi lipami, ki pa botrujejo povečani vlažnosti, glavni sovražnici Kraljevih fresk. Kralj je cerkev opremil v letih 1941-44.

Foto: Tino Mamić

Foto: Tino Mamić

Beli kip Marije z nogo na glavi premaganega hudiča je nastal na podlagi zadnje knjige Sv. pisma, Razodetja (Apokalipse)